

80 jaar congé pay 

Velen onder ons hebben intussen weer genoten van  n of een paar weken vakantie. Betaalde vakantie weliswaar, dat vinden we evident. Maar dat is het niet altijd geweest.

Bijna niemand weet wellicht nog dat het betaald verlof pas in 1936, dus 80 jaar geleden, werd ingevoerd.

Voor de arbeiders van de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw was er nauwelijks vrije tijd. Van vakantie in de huidige betekenis van het woord was er tot in de jaren 1930 geen sprake. Vrije dagen bleven beperkt tot de verplichte feestdagen. Het genieten van verlofdagen was een gunst, verstrekt door de werkgever en incidenteel binnen bepaalde bedrijfstakken toegekend. De eerste stappen in de richting van meer vrije tijd waren trouwens gericht op de verkorting van de werkdagen. Tot 1870 bleef de twaalfurige werkdag de algemene regel, vanaf dan gleed die geleidelijk af naar tien uur.

Met de oprichting van de Socialistische Arbeidersinternationale (of Tweede Internationale) in 1889 kwam de strijd voor arbeidsduurvermindering goed op gang. Toch duurde het nog een hele tijd voor hij ook vruchten afwierp. Pas

in 1919 werd de 53-urige werkweek ingevoerd. Kort daarna werd het aantal werkuren per week verminderd tot 48 uur, met zes werkdagen van acht uur. Daarmee was België een van de laatste landen die de achturige werkdag invoerde.

De belangrijkste doelstelling van de arbeidersbeweging bleef evenwel de verhoging van het loon. Toch klonk de eis voor verkorting van de arbeidsduur met de crisis van de jaren 1930 weer sterker. De veertigurige werkweek werd dus niet zozeer geëist omwille van meer vrije tijd, maar wel ter bestrijding van de werkloosheid. De diamantsector – met zijn zeer specifieke arbeidsverhoudingen en werkomstandigheden – staakte in 1935 met succes voor de veertigurenweek.

In mei 1936 brak in België een grote nationale staking uit. Die resulteerde in een Nationale Arbeidsconferentie waar een akkoord werd

Aan het strand in Noordkasteel, Antwerpen, 18 augustus 1951. Foto: Louis Van Cauwenbergh (Amsab-ISG, Gent)

gesloten tussen werknemers en werkgevers over onder meer de veertigurenweek, met vijf dagen van acht uur, en de toekenning van zes betaalde vakantiedagen per jaar. De uitvoering van de veertigurenweek zou nog veel voeten in de aarde hebben; voor het betaald verlof werd wel snel een kaderwet gestemd op 8 juli 1936. Dit laatste gebeurde onder sterke invloed van Frankrijk, waar in 1936 door de Volksfront-regering van Léon Blum vijftien dagen *cong s pay s* per jaar werden ingevoerd.

Toch leefde de eis voor betaald verlof in België niet zo sterk. In de jaren 1920 namen socialisten en christendemocraten wel enkele initiatieven rond betaalde vakantie, maar van echte actie was geen sprake. Dat die bekommernis ook geen prioriteit was bij de arbeiders, blijkt onder meer uit het feit dat de Syndikale Kommissie (de voorloper van het Algemeen

Belgisch Vakverbond of ABVV) een in 1930 opgezette petitie voor het arbeidersverlof moest staken omdat ze niet aan het vooropgestelde miljoen handtekeningen kwam. België was trouwens een van de laatste Europese landen die het betaald verlof invoerde.

De arbeiders beschouwden hun verlofdagen aanvankelijk dan ook niet echt als vakantie. Zij hielden zich bezig met zaken waar anders geen tijd voor was, zoals huishoudelijke karweien, familiebezoek ... Pas in de jaren 1960, naarmate hun inkomen steeg, ontdekten ze de geneugten van het reizen en ontwikkelde zich het massatoerisme.

Nu, 80 jaar na de invoering van de eerste betaalde verlofdagen, hebben voltijdse werknemers recht op vier weken betaalde vakantie en zijn er allerlei extra regelingen voor betaald verlof.